

מדינת ישראל
המשרד לענייני גמלאים
האגף הבכיר להשבת זכויות ורכוש יהודי

5.1.10

סיכום מקצועי בנושא חוק הגטאות

בשנת 2002 חוקק חוק בכרלמנט הגרמני אשר עסק בפיצוי ניצולי שואה בגין עבודה בגטו, כאשר מועד התשלום הטרואקטיבי נקבע ליולי 1997. עפ"י נתוני המוסד לביטוח לאומי ועל-פי נתונים אשר התקבלו מגרמניה הוגשו למעלה מ-60,000 תביעות ע"י ניצולי שואה מכל העולם, מהם כ-25,000 תביעות של ניצולים ישראלים הזכאים לקבל קצבה לפי חוק זה.

ניצולי השואה הגישו את תביעותיהם מול המוסדות לביטוח סוציאלי בגרמניה, כאשר כ-7% מתביעות אלו אושרו, ויתר התביעות נדחו. עיקר העילה לדחיית אלו הייתה הטענה כי העבודה שבוצעה איננה עבודה חופשית ומרצון, וכי לא התקבלה תמורה ריאלית בעבור עבודה זו.

ממשלת גרמניה אשר המתינה לפסי"ד מנחה מביהמ"ש העליון בסוגיה, הסכימה בשנת 2007 להקים קרן פיצוי זמנית אשר העניקה סכום של 2,000 יורו כמענק ביניים עד אשר ביהמ"ש העליון יפסוק בנידון.

לאור פסי"ד העליון מחודש יוני 2009, הותוו כללי פרשנות מקלים אשר מסירים את החסמים להכרה בתובעים, לרבות הבהרות סביב סוגיית התמורה, שטחי כיבוש (טרנסניסטריה), ואופי העבודה החופשית ומרצון.

תובעים אשר תביעתם עדיין לא נחתה באופן סופי ו/או עניינם תלוי ועומד וזכים הן לקצבה שוטפת והן למענק טרואקטיבי מיום 1.7.97 עפ"י הידוע לנו סך כל ההליכים העומדים ותלויים בפני מערכת כתי המשפט עומדת על כ-3,500 (תובעים מכל העולם).

שאר התובעים אשר תביעתם נדחתה בעבר, אינם מסופלים, עדיין אין החלטה לגבי מועד תשלום הקצבאות החודשיות ובעיקר אין החלטה מחייבת בנוגע לסוגיית הטרואקטיביות.

בישיבה אשר נערכה ביום 5.1.10 בלשכת שר האוצר, צויין כי לשון החוק הגרמני מאפשרת פרשנות אשר תעניק לניצולי שואה סכום טרואקטיבי של 4 שנים (סעיף 44 SGB X). סמנכ"לית הביטוח הלאומי גבי שרייבמן ציינה כי נראה כי יישום זה של פרשנות חוקית יהווה את האיזון הנכון והראוי לשם סיום הפרשה.

עפ"י הידוע לנו, מקורו של העיכוב הוא העדר החלטה של משרד האוצר הגרמני בדבר התקצוב הראוי, אשר מעכב את קבלת ההחלטות המתאימות מטעם המוסדות לביטוח לאומי וכן משרד הרווחה הגרמני.

דרך הקמתה של ועדת מעקב בשם ה-Monitoring group ZKRG, אין התקדמות מהותית בביצוע תשלומים לתביעות שנדחו, ואין מענה מיידי לצרכי התובעים. לטעמנו, יש לפעול לפישוט ההליכים של "עיון מחדש" ולסכם ברמות אנשי המקצוע את ההסדרים הראויים לתשלום מהיר ומיידי של הקצבאות וכן הסכומים הטרואקטיביים.

בכדי להימנע ממצב בו חישוב התשלום הטרואקטיבי לא יהיה מלא, ו/או הקצבאות השוטפות המשולמות לא יהיו מעודכנות (יש מועדים שונים שמהם פיצורים את ההצמדה), יש לקבוע מפגש בהקדם של הצוותים המקצועיים בראשות המנכ"ל לענייני גמלאים והביטוח הלאומי, כל זאת בכדי לדון בסוגיית האמורות.

ערב: אהרון מור, מנהל בכיר, האגף הבכיר להשבת זכויות ורכוש יהודי
אילנה שרייבמן, סמנכ"לית, המוסד לביטוח לאומי
אבי ובר, עורך דין